

Susanne Gullberg Brännström
Ekonomisk statistik
Befolkning och välfärd

Användarrådet för arbetsmarknadsstatistik

Antal möten

Två möten har hållits under 2019. Den 3 maj och 21 oktober.

De viktigaste frågorna som behandlats

De två viktigaste frågorna som diskuterats är dels förändringarna i AKU under hösten, dels det pågående arbetet med genomlysning av arbetsmarknadsstatistiken som SCB har initierat. Det senare har diskuterats både i form av workshop och ”runt bordet” där behov och synpunkter fångats upp.

Arbetsmarknadsstatistiken står inför en rad nya utmaningar. Dels pågår stora strukturella förändringar på arbetsmarknaden som digitalisering och nya anställningsformer som statistiken inte alltid fångar upp. Dels står vi inför vikande svarsfrekvenser, framförallt i individundersökningar. Samtidigt tillgängliggörs nya datakällor som Arbetsgivardeklarationer på individnivå (AGI) och olika former av Big Data som kanske skulle kunna användas för att fånga nya fenomen men också förstärka och förbättra redan existerande statistik. SCB har initierat ett arbete att genomlysa den officiella statistiken inom arbetsmarknadsområdet. Målbilden är att SCB, tillsammans med övriga SAM, ger samhället en sammanhållen och sammanvärdbar statistik om läget och utvecklingen på arbetsmarknaden, samt fångar de förhållanden som kännetecknar arbetsmarknaden på ett relevant sätt.

För att arbetet ska lyckas krävs dialog med användare, andra SAM och registerhållande myndigheter. Arbetet kommer att pågå även under 2020 med rådet som viktig aktör.

Vid varje möte under året har SCB:s enhetschefer rapporterat om enheternas verksamhet och prioriteringar under året. Avdelningscheferna har informerat om SCB:s övergripande aktiviteter och lett diskussioner kring budgetunderlag, arbetsplan och verksamhetsplanering. Vid höstens möte redogjorde samtliga ledamöter kortfattat för den pågående verksamheten inom respektive organisation.

Användarrådets synpunkter som lett till större förändringar

Rådet har inte lämnat några åtgärdsförslag under 2019 som lett till konkreta åtgärder. Vid presentationerna av verksamheten på SCB har det funnits utrymme för frågor, kommentarer och synpunkter. Rådets synpunkter från den workshop som hölls under hösten 2019 har tagits i beaktande under det fortsatta arbetet av genomlysningen av arbetsmarkandsstatiken.

Diskussion kring neddragningar och prioriteringar

Inga neddragningar har gjorts under 2019. Användarrådets synpunkter har beaktats vid planering av verksamheten 2020.

Lena Lundkvist och Tomas Johansson
Befolkning och välfärd

Användarråd för befolkning, demografi och integration

Antal möten

Under året har Användarrådet för befolkning, demografi och integration haft två möten den 17 maj 2019 och 28 oktober 2019.

De viktigaste frågorna som behandlats

Användarrådet är nytt och mötet i maj var det första mötet. Fokus på mötet var dels att beskriva såväl SCB:s förväntningar på ledamöterna och ledamöternas förväntningar på arbetet i rådet. Därefter presenterade vi den integrationsstatistik som publiceras idag och diskuterade kommande användarbehov inom området.

På oktobermötet fick ledamöterna möjlighet att lämna synpunkter på ämnet i den integrationsrapport som ska publiceras under 2020 samt på en eventuell förändrad landindelning i SCB:s befolkningsframskrivning.

Användarrådets synpunkter som lett till större förändringar

-

Diskussion kring neddragningar och prioriteringar

Under oktobermötet diskuterades en modell för att beräkna invandringsskäl på individnivå. Efter diskussionerna på mötet har SCB valt att nedprioritera arbetsuppgiften och i fortsättningen kommer utvecklingen ske inom arbetet för befolkningsframskrivningarna.

Jonas Olofsson
Befolkning och Välfärd

Användarrådet för demokratistatistik

Antal möten

Användarrådet för demokratistatistik har haft två möten under 2019, 11 april och 20 november.

De viktigaste frågorna som behandlats

2021 firar Sverige att det var 100 år sedan allmän och lika rösträtt infördes, i 1921 års val till riksdagens andra kammare. Med anledning av detta diskuterades på vårens möte hur SCB bör högtidlighålla detta faktum. SCB kommer att publicera ett antal artiklar för att belysa 100 år av demokratistatistik och användarrådet fick komma med förslag på artiklar som SCB borde publicera. Det långa tidsperspektivet är intressant, liksom SCBs undersökningar om nominerade och valda, liksom valdeltagande och det är även viktigt att lyfta ett jämställdhetsperspektiv. Även SCBs demokratidag 2021 kommer att vigas åt demokratijubileet. På vårens möte var även sekreterarna från den av regeringen tillsatta Kommittén Demokratin 100 år på användarrådsmötet och informerade om sitt arbete och hur de vill samarbeta med SCB. Bland annat vill kommittén samarbeta med SCB när de åker ut i landet för att ge en bild av demokratins tillstånd på lokal nivå. På höstens möte var en representant från riksdagens Sekretariat som uppmärksammar demokratijubileet på användarrådsmötet och informerade om deras arbete och vad som är på gång i Sverige när det gäller demokratijubileet fram till januari 2022, då de första kvinnorna tog plats i riksdagen.

Efter 2018 och 2019 års val har SCB för första gången på 80 år producerat totalräknade valdeltagandeundersökningar. Användarrådet har informerats om arbetet, fått ta del av nya resultat samt haft möjlighet att komma med synpunkter på arbetet och statistiken. På höstens möte fick även Sven Oskarsson, ledamot i användarrådet, visa forskning som han bedrivit på totalräknade valdeltagandeuppgifter från 2009 och 2010 års allmänna val. Forskarna från Uppsala universitet har

själva skannat in valdeltagandeuppgifter i Sveriges kommuner från dessa val. Det är också detta arbete som bidragit till att SCB har gått vidare med att skanna in samtliga röstlängder i 2018 och 2019 års röstlängder.

Utöver det har användarrådet bland annat fått ge input till SCBs planer att våren 2020 hålla ett databasseminarium med fokus på demokratistatistik. Användarrådet hade även möjlighet att komma med input på SCBs demokratidag 2019 som gick under rubriken *Det delade Sverige*. Användarrådets ordförande medverkade som moderator och presentatör.

Diskussion kring neddragningar och prioriteringar

Inga neddragningar har gjorts under 2019. Användarrådets synpunkter har beaktats vid planering av verksamheten.

Marcus Lundgren
Ekonomisk statistik

Användarrådet för ekonomisk statistik

Antal möten

Användarrådet för ekonomisk statistik har haft fyra möten under verksamhetsåret 2019: 11 februari, 10 maj, 18 september och 2 december.

De viktigaste frågorna som behandlats

På februarimötet ägnades en stor del av tiden till punkten ”Vad är SCB till för och krav/önskemål på statistiken”. **Att säkra kvaliteten på AKU** var ett mycket starkt önskemål. Detta föreslog göras genom att bland annat **använda mer av registerdata** (lagändring krävs), och utveckla möjligheterna att **estimera med hjälp av big data**. På mötet i december fick rådet en genomgång av orsaken till, och storleken på, de mätfel som upptäckts och hur SCB framöver avser att arbeta med datainsamling till AKU.

Ett annat starkt önskemål som framfördes på februarimötet var – för alla datainsamlingar – **att underlätta för uppgiftslämnarna genom att använda modern teknik och samla in uppgifter endast en gång**. SCB behöver tillgång till forskning för att kunna ta de tekniksprång som kan krävas för en minskad uppgiftslämnarbörda.

Användarrådet har vid upprepade tillfällen de senaste åren tagit upp **hur globaliserade produktions- och handelsmönster bör redovisas statistiskt**. På nästan varje rådsmöte finns en punkt som, ur olika infallsvinklar, handlar om detta. SCB:s samordningsprojekt kring hur utlandsproduktion/merchanting hanteras i olika undersökningar, som bland annat innebär att nya variabler infördes från och med första kvartalet 2019, är ett steg i rätt riktning.

SCB driver ett projekt om att **minska diskrepanserna mellan hur bytesbalansen mäts i NR respektive BoP**, och för regelbundet en dialog om arbetet med Riksbanken som är ansvariga för betalningsbalansstatistiken. Rådet följer detta arbete regelbundet.

Den nya **Investeringsenkäten** (från och med första kvartalet 2019) kommer att innebära mer välgrundad statistik men det är olyckligt att det innebär ett tidsseriebrott.

Rådet har ofta återkommit till att det generellt gäller att inte låta den bästa kvaliteten avseende jämförbarhet (=brutna tidsserier) stå i vägen för den goda kvaliteten (=långa tidsserier). Problemet att inte kunna länka korrekt får inte vara ett hinder i arbetet med att utveckla statistiken. Bättre att varna för att serierna efter en viss tidpunkt inte är historiskt jämförbara. **Grundprincipen för SCB bör dock vara att alltid dubbelmäta eller på annat sätt säkra att det går att länka tidsserier när en undersökning förändras.**

SCB:s regeringsuppdrag att **kartlägga användningen av artificiell intelligens** (under ett år men tankar finns att mäta det löpande) noterades av rådet som såg fram emot att ta del av resultaten.

Användarrådet betonar **hur viktigt det är att SCB i sin nya strategi tillämpar principen om öppna data** (som en av fyra kraftsamlingar för att kunna realisera strategin). Rådet vill vidare lyfta betydelsen av en snabb uppdatering av I/O-data. Att förstå betydelsen av integrerade värdekedjor blir allt viktigare.

Slutligen vill användarrådet ge en eloge till SCB för att på ett föredömligt sätt hörsammat en ledamots mejlfråga om säsongrensning. SCB förberedde en grundlig genomgång, trots att det var kort om tid till det kommande mötet.

Användarrådets synpunkter som lett till större förändringar

Rådet upplever att SCB på mötena är lyhörda för de synpunkter som ges och även för rådets förslag på frågor att ta upp. Vi försöker ge feedback om/när förändringar sker men det är ofta svårt att avgöra rådets specifika roll när någon, av rådet önskad förändring, sker. Ett viktigt skäl till det är att det kan gå lång tid från det att förslagen ges av rådet till dess att förändringarna sker.

Ibland får vi dock en konkret återkoppling från SCB, som vi verkligen uppskattar. På septembermötet 2019 fick vi veta att SCB lyssnat på rådets uppfattningar/medskick under 2017-2018 när det gäller profileringsarbetet och hur implementeringen av de ”nya” statistiska enheterna (istället för administrativa enheter) med fokus på företagsenheter skulle kommuniceras.

Diskussion kring neddragningar och prioriteringar

Under 2019 har inte användarrådet haft som uppgift att ta ställning till några presenterade förslag till konkreta neddragningar av SCB:s verksamhet.

Däremot har några ledamöter i rådet haft synpunkter/förslag som, om de genomfördes, skulle kunna innebära besparingar. Ett sådant exempel är diskussionen på majmötet om SCB-indikatorer, som skulle kunna fokusera mer på den egna statistiken och därmed kortas. Den

analys man vill se från SCB är den analys som ingen annan kan göra, eller om analysen kan hjälpa till att säkra kvaliteten i statistiken.

Användarrådet ser med oro på hur det knappa resursläget försämrar förutsättningarna att fortsatt utveckla statistiken, och i fallet med upphandlingen av datainsamling till AKU, till och med resultera i avsevärda mätfel.

För att kunna utnyttja befintliga resurser på ett effektivare sätt är det viktigt att arbetet fortsätter med att åtgärda legala hinder som försvårar delning av data mellan berörda myndigheter.

En satsning på att utveckla nya tekniska möjligheter att samla in data av hög kvalitet på ett mer kostnadseffektivt sätt, såväl för användare som för SCB, är förvisso kortsiktigt resurskrävande men innebär lägre kostnader på sikt. Det finns steg i rätt riktning, exempelvis är tanken med upplägget av den nya Investeringsenkäten att SCB i framtiden ska kunna göra en maskinell insamling där uppgifter hämtas direkt från företagens system.

Amanda Hansson
Ekonomisk statistik

Verksamhetsrapport 2019, användarrådet för FoU- statistik

Antal möten

Totalt har användarrådet för FoU-statistik hållit två möten under 2019, det första den 11 april och det andra den 26 november.

De viktigaste frågorna som behandlats

Kommande mandatperiod

Med anledning av den nya mandatperioden välkomnades några nya rådsledamöter. Vidare diskuterades användarrådets syfte, målbild och utvärdering av förgående mandatperiod. Generellt anses rådet fungera bra. Bland de punkter som rådet anser SCB kan förbättra lyftes som exempel bättre introduktion till nya ledamöter, mer underlag inför mötena som kan stämmas av med organisationen samt statistikdatabasen och hemsidan (i synnerhet sedan SM tagits bort som format).

Förändringar i FoU-statistiken

Implementeringen av den senaste versionen av Frascatimanualen (OECD 2015) har fortsatt i EU-länderna. I Sverige har viktiga förändringar stämts av med rådsmedlemmarna. Nya implementeringar av FM15 omfattar t.ex. ett eventuellt införande av ålderskategorier, typ av FoU i universitets och högskolesektorn samt att införa frågan om huruvida FoU som finansieras är uppdrag eller understöd för både egen och utlagd FoU. På grund av målet om minskad UL-börda har SCB varit restriktiva vad gäller tillägg och vi har tillsammans med rådet diskuterat alternativa datakällor.

Förändringar i Community Innovation Survey

En ny version av Oslomanualen som ligger till grund för framtagning av innovationsstatistik har tagits fram av OECD. I samband med framtagningen av manualen har Eurostat tagit fram ett nytt EU-gemensamt frågeformulär. Förändringarna har lett till tidsseriebrott

vilket diskuterats med rådet. Rådet kommer också få mer information om de utvärderingar som görs av EU-länderna efter implementeringen.

Uppdrag relaterade till rådets ämnesområde

SCB har fått i uppdrag att kartlägga användningen av AI i Sverige. Uppdraget genomförs dels genom surveyundersökning, dels genom en mer innovativ del och kommer att redovisas 30 november 2020. Uppdraget är nära relaterat till rådets område och som del av uppdraget kommer frågor som relaterar till AI kommer inkluderas i etablerade undersökningar inom IKT- och FoU-området.

Nya statistiska enheter

SCB genomför en översyn av enheter för statistikproduktion för att leva upp till rådets förordning (EEG) nr 696/93 av den 15 mars 1993 om statistiska enheter för observation och analys av produktionssystemet inom gemenskapen. Inom ramen för arbetet pågår en profilering av företag som kommer påverka sammansättningen av enheterna.

FoU- och innovationsstatistiken använder sig av företagsenhet (FE) som statistisk enhet (i de fall målobjektet är företag). Idag överensstämmer en FE i de flesta fall med en juridisk enhet (JE), bortsett från ett 40-tal fall där en FE består av flera ingående JE. Som följd av anpassning till förordningen kommer FE i högre utsträckning bestå av fler ingående JE. Implementeringen kommer påverka FoU i företag 2021 och innovationsverksamhet i Sverige 2022.

Då statistiken som rådet ansvarar för kommer påverkas av förändringarna har behov diskuterats inom rådet. Rådet önskar följa processen, konsekvensutredningar och bjudas in till eventuella informationsutbyten framöver.

Användarrådets synpunkter som lett till större förändringar

Inga större förändringar har gjorts under verksamhetsåret 2019. Användarrådets synpunkter har tagits i beaktande avseende:

- Särredovisning av forskningsinstituterna avseende FoU 2019
- Fortsatt publicera rapport för FoU i universitets- och högskolesektorn då SSD inte anses tillgodose behoven
- Översyn av SSD för FoU i Sverige för att tillgodose behoven
- Inte undersöka ålderskategorier i företagssektorn då UL-bördan anses bli för stor och rådet anser att informationen inte är betydande nationellt då den finns att tillgå genom andra källor
- Beslutet att tillsammans med UKÄ undersöka hur typ av FoU kan samlas in vid lärosätena utan markant ökad UL-börda

Användarrådet är en viktig kommunikation- och informationskanal för verksamheten.

Diskussion kring neddragningar och prioriteringar

Diskussioner om prioriteringar har förts med rådet med anledning av den bristande kvaliteten i den privata icke-vinstdrivande sektorn. Beslut har tagit att inte genomföra någon direktinsamling avseende FoU i sektorn under 2020. Däremot kommer en utredning om hur sektorn bäst fångas att genomföras 2020.

Lars Själander
Kommunikation

Användarrådet för kommunikation

Ny mandatperiod

Året startade med en ny treårig mandatperiod. SCB:s generaldirektör fattade beslut om detta nya råd, rådets sammansättning och instruktion för användarråden. En del av den nya instruktionen som direkt berörde detta råd var denna skrivning ”Användarrådet för kommunikation och regional statistik ska ge råd till SCB när det gäller hur den anslagsfinansierade statistiken kommuniceras samt hur den regionala dimensionen beaktas.”

Via bl.a. bloggar har det kommunicerats internt på SCB angående det nya användarrådet och dess nye ordförande, David Ståhlberg. Rådets ordförande har också deltagit på RM-dagarna hösten 2019, för att prata om kommunikation i dialog med RM:s avdelningschef.

Ordföranden kommer även att bjudas in till möten med myndighetsledningen i samband med deras avstämningar med kommunikationsledningen på SCB.

Antal möten

Användarrådet för kommunikation har under 2019 haft tre rådsmöten under halvdagar (utökning från två rådsmöten per år):

- 2019-04-03
- 2019-06-10
- 2019-10-11

De viktigaste frågorna som behandlats

Det nya rådet för perioden 2019-2021 har många nya deltagare samt ny ordförande varför mycket tid lags på att SCB/KOM fått berätta om myndighetens uppdraget och hur budskap osv. kommuniceras. Därtill har även information om SCB:s strategi för de kommande åren kommunicerats, för att visa på hur detta påverkar organisationen och dess fokus.

Användarrådet har fokuserat på att hjälpa KOM och SCB att skapa nytta för medborgarna, genom att föreslå aktiviteter som de ser ökar värdet av SCB:s statistik. Det har bland annat varit stort fokus på hur statistiken kan göras tillgänglig lokalt för medborgarna på en specifik plats. Tankar som förekommit är bl.a. en (mobil)app som kan göra det möjligt för medborgaren att få en förståelse för sin "egen gata" eller stadsdel baserat på SCB:s statistik.

Användarrådets synpunkter som lett till större förändringar

I detta sammanhang är det värt att notera att årets användarråd präglats av en öppen och konstruktiv dialog mellan rådets deltagare. Mycket tack var att ordförande haft en tydlig agenda med målsättning, samt att olika arbetsformer för att öka kreativitet och aktivitet testats.

Genom ett aktivt och drivande råd har även KOM fått inspiration till målbilder som övervägs att implementeras. Grunden är lagd under 2019 varför arbetet under 2020 kan komma att landa i mer konkreta förändringar.

Catarina Nordström
Regioner och miljö

Användarrådet för regional statistik

Antal möten

Användarrådet för regional statistik har under 2019 haft två möten; den 10 april samt den 14 oktober.

De viktigaste frågorna som behandlats

Rådet informerades om den nya områdesindelningen för statistisk uppföljning av socioekonomisk segregation. Områdesindelningen ska vara nationellt hållbar med syftet att kunna följa upp segregation och är därmed rikstäckande med möjlighet till summering på kommunnivå. Samarbete med Delegationen mot segregation (Delmos) samt konsultation med andra intressenter har varit en förutsättning i arbetet.

Delmos informerade om deras uppdrag, som går hand i hand med uppdraget om den nya områdesindelningen. Delmos uppdrag är att utveckla ett uppföljningssystem som skapar förutsättningar för en långsiktig och regelbundet återkommande tvärsektoriell uppföljning av segregation i Sverige samt av regeringens reformprogram för minskad segregation 2017-2025. Prioriterade områden att följa upp är: boende och samhällsservice, utbildning, arbetsmarknad, demokrati och civilsamhälle, brottslighet samt hälsa. Inom varje prioriterat område finns övergripande mål, delmål och insatsområden. Indikatorerna ska i möjligaste mån kunna brytas ned på DeSO.

Rådsmedlemmar har under årets gång bidragit med tre föredrag. Bo Wictorin från Region Sörmland informerade om ett pågående projekt som han arbetade med där det visade sig att tillgänglighet till vård tycktes påverka om man söker vård d.v.s. en större tillgänglighet ger fler sökande till vården. Wolfgang Pichler från Tillväxtverket berättade om OECDs beskrivning av megatrender för att framtidssäkra regional utveckling vilket utgick ifrån en OECD-rapport. Fokusområden i rapporten var miljöförändringar, demografiska förändringar samt teknologiska förändringar. Karin Althoff från Västra Götalandsregionen och Anna Bjärenlöv från Region Skåne informerade om sina respektive

regioners arbete med strukturbilder. Behovet av fysisk planering på regional nivå växer och har stor betydelse för regionernas utveckling

SCB har haft två workshops med syfte att fånga in synpunkter från rådsmedlemmarna. Den första workshopen utgick ifrån SKL:s film om 15 trender som påverkar det kommunala uppdraget mot 2025 och som diskuterades i mindre grupper. I den andra workshopen gjordes en behovsinventering kring regionala statistikbehov i mindre grupper. Diskussionerna utgick ifrån statistikbehov, användning, intermitten, geografisk utbredning, begränsningar och möjligheter samt användare.

Avdelningschefen har på båda mötena informerat om SCB:s övergripande aktiviteter och aktuella frågor.

Användarrådets synpunkter som lett till större förändringar

Rådet har som uppgift att bevaka den regionala dimensionen inom många olika ämnesområden. Rådet kan därmed framföra förslag och önskemål till SCB och till andra användarråd. I flera fall tas synpunkter med in direkt i den löpande verksamheten, men att följa upp vilka synpunkter från användarrådet som har lett till större förändringar är inte helt möjligt eftersom större förändringar oftast sker med påverkan från olika forum.

Synpunkter och önskemål som framkommit i de workshops som har hållits tar SCB med sig i det fortsatta arbetet.

Karin Hedeklint
Regioner och miljö

Användarrådet för statistik över mark och bebyggelse

Ny mandatperiod

2019 inleddes en ny treårig mandatperiod för SCB:s användarråd. Det innebär att SCB:s generaldirektör fattade nya beslut om rådets ledamöter och ordföranden¹. För detta användarråd innebär det att:

- Ordförande Olov Schultz på Boverket, fick ett fortsatt förtroende.
- Nya ledamöter för tre av de organisationer som sedan tidigare deltar i rådet.
- Tre organisationer valde att utgå ur rådet. De kunde delvis ersättas med likartade organisationer, genom att Länsstyrelsen i Västra Götalands län ersatte Länsstyrelsen i Stockholm och att SLU Alnarp ersatte SLU Ultuna. Naturvårdsverket kunde inte ersätta sin avgående ledamot.
- Ytterligare fyra nya organisationer valdes in i rådet. Det var RegLab, Region Dalarna, Formas och IQ Samhällsbyggnad. RegLab och Region Dalarna representeras av en gemensam ledamot.

Antal möten

Rådet har haft två möten under 2019, den 27 mars och den 1 oktober. Båda mötena hölls i Stockholm.

Frågor som har diskuterats

Inför varje möte har SCB skickat ut lägesrapporter för statistiken över markanvändning, fastigheter, bostäder och byggande, samt hushåll och boende. Enligt ledamöterna innehåller rapporterna relevant och intressant information, som ofta sprids vidare inom organisationerna. Under mötena finns tid för att kommentera och ställa frågor om innehållet i dem.

Användarrådet har diskuterat och lämnat synpunkter på följande specifika frågor på dagordningen:

- Förändringar i SCB:s hyresstatistik

¹ SCB Dnr A2019/0015

- Priser för nyproducerade bostäder
- Uppföljning av Agenda 2030
- Ny statistik om verksamhetsområden

Rådet har även informerats om:

- Boverkets användning av statistik från SCB
- SCB:s arbete med öppna data
- SCB:s strategi och kraftsamling

Övriga aktuella och övergripande frågor för SCB, t.ex. deltagande på konferenser och lokalbyte för Stockholmskontoret.

Påverkan på SCB:s arbete och prioriteringar

Rådets synpunkter i diskussionen om hyresstatistiken har SCB kunnat använda som stöd i sitt utvecklingsarbete och i dialogen med Näringsdepartementet. Rådets synpunkter gav både SCB nya infallsvinklar och bekräftade SCB:s syn på frågorna. Det gällde bland annat uppgifter om standardvariabler och byggår.

Rådets synpunkter i diskussionen om priser för nyproducerade bostäder har SCB använt i sitt arbete med att prioritera i utvecklingsarbetet. Ledamöterna ställde sig positiva till att SCB undersöker statistikens kvalitet.

Rådets synpunkter på SCB:s arbete med verksamhetsområden har lett till att SCB ägnat mer tid åt att undersöka de frågor som rådet tog upp, framförallt statistikens användningsområden och sekretessbelagda registeruppgifter. På rådets inrådan ska SCB bilda en referensgrupp för fortsatt diskussion om statistikens användning och innehåll.

Användarrådet rekommenderar att SCB fortsätter att publicera boken *Markanvändningen i Sverige* i tryckt format. Nästa publicering görs under 2022 eller 2023. SCB kommer att ta rådets rekommendation i beaktande då. Det är dock svårt att säga nu vilka principer för SCB:s publicering som kommer att gälla då.

Rådet har bett SCB att skicka ett exemplar av *Markanvändningen i Sverige* till varje kommun och region i landet. SCB har skickat den till samtliga regioner och till nästan alla kommuner. De tryckta exemplaren räckte inte till alla 290 kommuner.

Nancy Steinbach och Ylva Andrist Rangel
Regioner och miljö

Användarrådet för miljö och miljöräkenskaper

Antal möten

Under 2019 höll användarrådet två möten, den 2 maj samt den 2 oktober.

De viktigaste frågorna som behandlats

Växtnäringsstatistik (statistikområdet Gödselmedel och kalk)

Den årliga försäljningsstatistiken för mineralgödsel framställdes och publicerades under våren i likhet med tidigare år. Under året har datainsamling skett för undersökningen om gödselmedel och odlingsåtgärder, vilken numera genomförs vart 3:e år.

För statistiken om Försäljning av mineralgödsel för jord- och trädgårdsbruk (där SCB är statistikansvarig myndighet) har Jordbruksverket flaggat för att de avser att upphöra med datainsamlingen och avsluta den egna publiceringen av statistiken. Detta medför att SCB skulle behöva ta över datainsamlingen, då uppgifterna behövs för SCB:s egen produkt. Statistiken rapporteras bland annat till Eurostat samt ingår som en del i leveransen till Naturvårdsverket/SMED för klimat- och lufttransporteringen.

Resultatet av översyn av statistikområden kommer att hanteras – bland annat kanske det blir ett nytt namn för statistikområdet Gödselmedel och kalk.

Just nu ligger stort fokus internationellt på de tre nya ramförförordningarna: IFS (Jordbrukets struktur, gårdsnivå), SAIO (Aggregerad statistik över jordbrukets in- och outputs) samt EAA (Jordbrukets ekonomi). På sikt ska dessa reglera all insamling av jordbruksstatistik som behövs inom EU. Statistik har under året levererats till Eurostat enligt nuvarande överenskommelser (kvävebalanser, fosforbalanser och försäljning av mineralgödsel).

Miljöräkenskaper

Under 2019 har miljöräkenskaperna fortsatt arbetat för att ta fram statistik i enlighet med statistikförordningen för miljöräkenskaperna (EU förordning 691/2011, utökning med förordning 538/2014). Sex statistikprodukter omfattas av förordningen: Lufträkenskaper, materialflöden, miljöskatter, miljöskyddskostnadsräkenskaper, energiräkenskaper och statistik över miljöföretag.

Forskningsprojektet PRINCE om att utveckla ny statistik och indikatorer om miljöpåverkan från konsumtion har avslutats och SCB har implementerat metoden som föreslogs i den löpande statistiken. Från och med hösten 2019 är miljöpåverkan från konsumtion officiell statistik inom miljöräkenskaperna.

Det globala arbetet med miljöräkenskaper fortsätter. Arbetet innehåller aktiviteter kring forskningsagendan, kommunikation och koordinering.

FN:s citygrupp Londongruppen arbetar aktivt och hade sitt årliga möte i Melbourne där metodutveckling kring miljöräkenskaper inklusive ekosystemräkenskaper diskuterades. Ekosystemräkenskapernas handbok är under bearbetning och en ny version förväntas finnas klar 2021.

FN fortsätter arbeta för att synliggöra miljöräkenskaperna inom arbetet med att utveckla indikatorer för hållbar utveckling (SDG).

Agenda 2030

Användarrådet har informerats om SCB:s arbete med den statistiska uppföljningen av Agenda 2030.

Användarrådets synpunkter som lett till större förändringar

Under mötena sker ett informationsutbyte som är viktigt för SCB och rådets medlemmar. 2019 var startåret för den nya mandatperioden för användarrådet. Inför det första mötet, där nya ordförande Anne Lidgard från Vinnova tog plats, bjöd SCB in till diskussioner och utbyte kring hur nya mandatperioden kunde användas. Det ledde bland annat till att flera goda förslag kom fram över vad användarrådet kunde bidra med och hur mötena kunde förbättras. Under 2019 bidrog användarrådet dessutom med värdefulla synpunkter kring kommunikation och omvärldsbevakning.

Diskussion kring neddragningar och prioriteringar

Användarrådet diskuterade verksamhetsplanerna för de båda områdena inför 2020.

Vad gäller kommande planer för växtnäringsstatistiken lyfte användarna det fortsatta behovet av försäljningsstatistik över mineralgödsel t ex för underlag till luft- och klimtrapporteringen men även för att kunna kvantifiera kadmiumtillförsel till åkermark. Dessutom diskuterades hur väl effekten av åtgärdsarbetet inom lantbruket speglas av nuvarande statistik och modeller.

Vissa vägval finns att göra under 2020 för miljöräkenskaperna, vilket användarrådet fick diskutera i små grupper utifrån sin erfarenhet av vad som pågår inom respektive organisation. 5 olika huvudområden pekades ut: Fortsätt förbättra metoderna, ta fram aktuell statistik, fördjupade analyser, nya moduler och fördjupad inriktning av det internationella samarbetet.

Charlotte Samuelsson
Befolkning och välfärd

Användarrådet för välfärdsstatistik

Antal möten

Under 2019 har två möten hållits: 8 april och 24 oktober.

De viktigaste frågorna som behandlats

Användarrådet har informerats om statistik om barns boende, dels utifrån publicering baserat på Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC), dels utifrån en modell för att mäta ekonomisk standard för hushåll med växelvis boende barn.

Användarrådet har också fått information om den nya designen av undersökningen Hushållens utgifter (HUT). Bakgrunden är det höga bortfallet i undersökningen, vilket resulterat i en ny design av insamlingen år 2020 som innebär att inget av de utvalda hushållen kommer att behöva svara på frågor om alla sina utgifter.

SCB har presenterat planerna på den kommande tidsanvändningsundersökningen (TA), där bedömningen är att ett traditionellt upplägg inte längre är möjligt att använda eftersom bortfallet då riskerar att bli för stort. Med anledning av detta har SCB fått i uppdrag av regeringen att ta fram ett förslag på genomförande av undersökningen 2021–22.

SCB har redogjort för projektet om tabellplan för levnadsförhållanden, som är en del av arbetet med att ytterligare integrera ULF och SILC. Undersökningens innehåll ska utgå från EU:s kommande ramlag och tillhörande direktiv, följa och anpassas till SILC:s 6-årsrotation samt omfatta både EU-frågor och nationellt valda frågor.

SCB har också berättat om det pågående utredningsarbetet om framtida upplägg av Undersökningarna av barns levnadsförhållanden (Barn-ULF). Bakgrunden till detta arbete är bland annat det minskande antalet svarande barn i undersökningen. SCB har, i samråd med användare, beslutat att inte genomföra Barn-ULF år 2020. Resurserna detta år kommer istället att användas till utveckling av undersökningen.

Användarrådets synpunkter som lett till större förändringar

I samband med presentationer av verksamheten har det funnits utrymme för ledamöterna att komma med frågor, kommentarer och synpunkter. Användarrådet har särskilt lyft önskemål avseende utveckling av sökfunktionen på SCB:s webbsida.

Under året har det inte framkommit några synpunkter som lett till större förändringar av SCB:s verksamhet. SCB har dock ännu inte tagit ställning till alla synpunkter gällande tabellplan för levnadsförhållanden, som SCB kommer att arbeta vidare med under 2020.

Diskussion kring neddragningar och prioriteringar

Konkreta statistikbehov som tagits upp på årets möten är bland annat statistik om välfärdsindikatorer som belyser gruppen växelvis boende barn och att gruppen personer med funktionsnedsättning ska kunna redovisas i den kommande tidsanvändningsundersökningen.

Diskussion kring neddragningar eller prioriteringar inom statistikproduktionen i övrigt har inte förekommit under året.

Användarrådet för mikrodatautlämnande för forskning

Antal möten

Användarrådet har genomfört två formella möten efter det att GD fattat beslut om användarrådets bildande. Möten hölls i maj respektive november.

Innan bildandet av rådet hölls ett informellt möte med forskarrepresentanter för att diskutera behovet av ett användarråd samt formerna för ett sådant.

De viktigaste frågorna som behandlats

Eftersom även Socialstyrelsen deltar och planerar mötena i användarrådet har möten inkluderat lägesrapportering från myndigheten och beskrivningar av pågående arbeten för att underlätta för den registerbaserade forskningen. Mötet under hösten har också inkluderat en beskrivning av det arbete som pågår på SCB kopplat till den nya visionen och strategin.

Vid mötena har ledamöterna haft möjlighet att framföra synpunkter på hur forskning som inkluderar registerdata från SCB och Socialstyrelsen kan underlättas. En prioriteringsövning har genomförts kring vilka aktiviteter som skulle ha störst effekt kopplat till målet att skapa en effektivare hantering kring utlämnande av mikrodata.

Bättre dokumentation av longitudinella data och kvalitetsgranskning av data framhölls som aktiviteter som borde prioriteras högt. Även information kring juridiska överväganden och utlämnandeprövningar ansågs värdefullt att få bättre insyn i.

Aktiviteter som bedömdes ha lägre prioritet är sådana som kopplar till stöd vid beställningar samt seminarier kring registerinnehåll och beställningsprocessen.

Användarrådets synpunkter som lett till större förändringar

Den största förändringen är nog själva inrättande av användarrådet då ledamöterna uppfattar att SCB och Socialstyrelsen är intresserade av att diskutera dessa frågor och då det också signalerar att SCB är måna om att ha en effektiv hantering av mikrodatautlämnanden som innebär att forskarna snabbare och billigare får tillgång till registeruppgifter.